

Nye koster er best

De framsto som er radar-par - gjorde de - Erna Solberg og Thine Jensen. Der de delte arenaen perfekt, da de i TV skulle meddele folket om den enigheten de var kommet fram til. Ordet i sin makt hadde de. De slurvet ikke med språket. Mer avslappet, og mer selvtillit ville det være vanskelig å oppvise. I Norge får vi nå en regjering ledet av en åpenbart sterk kvinne. En rolle hun har arbeidet seg inn i gjennom lengre tid, og på en meget dyktig måte. Hun får en makker med seg,

som ikke ligger så langt etter. Siv Jensen er en helt annen type idag enn hva hun var da hun tiltrådte som partiformann i Frp. Nasjonen Norge har fått to kvinnelige ledere, helt i toppen. Kan noen nasjon vise noe lignende? Verden er hittil, med meget få unntak, ledet av menn. Samtidig som store uenigheter, kriger, vold og terror er blitt verdens svøpe? Historien har visst at menn alltid har villet være krigere. Hitler er da sannelig ikke det eneste eksempelet?

Kanskje kan nasjonen Norge begynne på noe helt nytt. Satse på det kvinnelige myke - kvinnenes egenart? Klare å overmanne det maskuline, krigerske. Der midlertid betraktes som svakhet. La det smitte over på manns-bastionen FN. Som siden 1945 ikke synes å ha hindret en eneste konflikt. La jentene overta - de neste 1000 år - så får vi se. Noe må gjøres, hvis ikke vil verden ødelegge seg sjøl.

Einar Lang-Ree

Når revnen er i hønsegården

Bente Elin Lillekseth
Hedmark Arbeiderparti

Hedmark Arbeiderparti er veldig klar på at Innlandet er og skal være Norges spiskammer, og vi som bor her har ansvar for å forvalte ressursene på en god måte. Innenfor landbruksbasert næringsliv har Hedmark flere tusen arbeidsplasser. Landbruket er ei framtidrettet næring, som må forvaltes med tanke på framtidige generasjoner.

Egenproduksjon av ren mat av høy kvalitet er viktig. Få regioner i landet har bedre forutsetninger for dette enn innlandet. Vi har kompetanse, fagmiljø, nærhet til marked, landbruksbasert forskning og industri, arealer, rent vann, god jord og et godt klima. Kortreist mat er en kvalitet for oss alle, men også et viktig virkemiddel for å trekke gjester hit til Innlandet.

Den nye regjeringen har nettopp presentert sin regjeringsplattform. Hedmark Arbeiderparti mener at det er

all mulig grunn til å bekymre seg over landbruket framtid med den nye regjeringen, der Venstre og KRF er sterke støttespillere

Den vesentligste og mest tankevekkende forskjellen ligger i synet på landbrukets oppgaver i distriktene og næringens struktur og profil.

Høyre og FRP uttrykker i sitt landbruksdokument at bosetting og sysselsetting ikke skal være et mål for landbruksoverføringene, og tilisettesetter at landbrukspolitikken er en del av distriktspolitikken.

Sitat fra regjeringsplattformen «Regjeringen ønsker et tydeligere skille mellom landbruk og distriktpolitikk. Det er Høyre's og FRP's oppfatning at landbruk og landbruksoverføring kan skal knyttes til produksjonsmålsettingen. En effektiv landbruksproduksjon er etter Høyre og FRP's oppfatning å konsentrere produksjonen om et begrenset antall store bruk. Budsjetstøtten til landbruket skal gjøres produk-

sjonsavhengig og i mindre grad arealavhengig. Som videreføring av denne tankegangen mener den nye regjeringen at kvotebegrensninger og konsesjonsgrensner for produksjon fra enkeltbruk og samdrifter må gjennomgås - hva blir så det neste - Fjerning?

Konklusjon: Den nye regjeringens landbrukspolitikk vil - hvis den blir gjennomført, - utvikle eller fjerne den distriktprofil og strukturprofil som hittil har gjort det mulig å ha et levedyktig landbruk i alle deler av landet. Den nye regjeringen overser samspillet mellom landbruk og annen næringsvirksomhet i distriktene. Små og middels store bruk som bidrar til produksjon av mat og felles goder for samfunnet har en usikker fremtid med den nye regjeringens landbrukspolitikk.

Jordloven, konsesjonsloven og odelisloven inneholder bestemmelser knyttet til priser på landbruksseiendom, deling, omdisponering av produktiv jord, boplikt og drivveplikt. Den nye regjeringen vil oppheve prisregulering på landbruksseiendommer, liberale delingsforbudet, fjerne boplikten på landbruksseiendom og bestemmelsen om personlig drivveplikt.

Selv om det er behov for kontinuerlig oppfølging og tilpassing av lovverket, må vi unngå at jord, skog og utmark blir investeringsobjekt for pengesterke kjøpere. Det er navt å tro at grunnlagsressursene for produksjon av mat og treffber vil få redusert verdi i fremtiden. Kjøpestrykke gir mulighet for posisjonering, noe som historien til alle tider har dokumentert.

Den nye regjeringen vil øke bondens inntekter og investeringsvevne ved bl.a. å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital, fjerne arveavgiften og innføre en ordning med fondsavsetning i landbruket. Videre ønsker den å redusere beskatningen av realisasjonsgevinst ved omsetning av landbruksaktiva.

Høyre's og FRP's generelle holdning til skatter og avgifter er velkjent. Alternat-

ive løsninger for å opprettholde offentlige inntekter er alltid fraværende i Høyres kritikk av det bestående og argumentasjon for endringer. Derfor er det også vanskelig å vurdere forslagene som nå er framlagt av den nye regjeringen. Det er imidlertid åpenbart at de ordninger Høyre foreslår, vil ha størst betydning for de ressurssterke eiere av landbruksseiendom, - de store jord- og skogelere..

Produktiv jord, spesielt jord som er skattet for komproduksjon, er en særlig verdifull ressurs med henblikk på fremtidig matproduksjon og selvforsyning. Den nye regjeringens målsetting for jordvern synes både uforpliktende og defensiv. Nødvendigheten av en sunnfunnmessig avveining er åpenbar, men erfaringen har vist at jordvernenssynet taper blant flerbruksinteressene.

Hovedavtalen fra 1950 sikrer landbruksorganisasjonenes forhandlingsrett. De årlige avtalene (jordbruksavtalen) fastsetter inntekstrammen for jordbruket og fordeling mellom direkte inntekter gjennom priser og indirekte inntekter ved ulike former for produksjonstillegg. Samvirkeorganisasjonenes funksjon og maktstilling har alltid vært en "tom" i øye for høyrekreftene. Uten å

konkludere nærmere berører jordbruksavtalen og samvirkeorganisasjonene selve "hjerter" for landbruksnæringen. Den norske "modellen" for organisering og gjennomføring av landbrukspolitikk er med et sterkt landbruksansvar, jordbruksavtalsystemet og markedsregulering har vist seg å være effektivt.

Hedmark Arbeiderparti er sterkt bekymret over den nye regjeringens planer for landbruket der bl.a. flere tusen arbeidsplasser kan være truet. Hedmark Arbeiderparti er også svært forundret over at Venstre og KRF er med på å støtte en slik utvikling som svekker landbruket og derav også Innlandets muligheter til å være Norges spiskammer.

skal mådr vinr vera, peim ok bess vin; en óvinar sins skyri engl maðr vinar vinr vera.» Her har ein mykje vakker bokstavrim. Dette verset tyder noko sånt som: Vennen sin skal ein vera ven med, med han og hans ven; men med sine uveners vener burde ingen mann vere ven». I tillegg til ordet ven(in), som er eit substantiv, har vi også ordet ven, som er eit adjektiv. Adjektivet tyder vakker, fager, fin, pen, og det kan jo ofte passe på ein god ven(in). Men dei fleste vil nok protestere dersom ein påstår at desse to ord har noko med

kvarandre å gjere. Det har seg likevel slik at orda kan følgjast tilbake til eit felles opphav. Den gamle germanske ordrota er *weni- og hadde med elske og like å gjere. Ein likar jo gjerne ven(in)ene sine. Dette tydingsinnhaldet finn ein også i ordet von, gammalnorsk vón og vån, håpet eller forventninga som gjerne er knytt til noko ein likar. Det er gammalnorsk vån som blir til vænta, altså vente eller vone, og vænn, det som gjev von eller håp, som er lovande, god, vakker, ven. Og kva heiter kjærleiksgudinna igjen? Jo, Venus. Dette

Enkelte kvinner kan bli innkalt til leggsundersøkelse etter funn på screeningbildene. Det kan skape frykt og uro.

Anne Lise Ryel og
Tone Holtsæg
SE INNLEGG SIDE 16

Kan vi like. Veneriske sunkdommar vil vi derimot helst ikke vere ven(in) med. Elles høyrer faktisk også ordet venstre, gammalnorsk vinstri, med i denne samanhengen. Venstresida blei visstnok i eldre tider sett på som den betre eller gunstigare sida.

«Veiztu, ef þú vin átt, þann er þú vel trúir, ok vill þú afhánum gótt geta, geði skaltu við þann blanda ok gjöfum skipita, fara at finna oft.» - Veit du, om du har ein ven, som du trur er god, og du ónskjur á fá godt av han, tru deg heilt til han og gje kvarandre gáver; far og besök han ofte.

Då har vi det klart: det kan vere godt med ein god vin, men enda betre med ein god ven(in). Men ein kan ein jo gjerne gje vin i gáve eller dele ei flaske god vin med ein god ven(in).

Egg

Lars Kjekenes Græver
Miljøpartiet De Grønne

Norge er det overproduksjon av egg i år, og noen overspiser det vi ser på som et produkt. Overforbruk fører til for høyt kolesterol som i sin tur øker faren for hjerte- og karsykdommer. Derfor sier helsemyndighetene at egginnaket ikke bør øke. Eggene inneholder alle de næringsstoffer kyllingfosteret trenger for å vokse, og i naturen spiser høna skallet for å få kalsium. Dessverre er den industrialiserte eggproduksjonen langt fra det som kan kalles et naturlig liv. Ønske om billige egg og høye ytelseskrav fører til bl.a. benskjørhet med spottane benbrudd og egglederbetennelser. Trengsel og unaturlig, stimulerende miljø gjør at høner blir stresset. Ofte slås de og hakker hverandre i hjel. Ca. 42% av norske verpehøner lever fortsatt i bur, som er så trange at høner verken kan slå ut vingene eller strekke ut nakken. Og hva skjer med hanene? Jo, norsk eggproduksjon har ikke bruk for hanner. Alle daggamle hanekyllinger av verperassen blir derfor drept i store kjøttvernere eller gasset ihjel. Selv skal jeg bruke dagen til å reflektere over den manglende dyrevelferden i norsk eggproduksjon. Uten å gi støtte til industrien. Samtidig oppfordrer jeg deg som vil bruke egg til å velge økologisk, eller egg fra småbruk der du vet dyrevelferden blir ivaretatt.

Vis respekt fra jord til bord.

Språkåret - God vin til ein god ven

Jens Haugen
Hamar

Det mange som har eit godt forhold til vin, og når det står i Håvamål: «Veiztu, ef þú vin átt, þann er þú vel trúir...», kunne det jo kanskje tyde: «Veit du, om du har ein vin, som du trur er god...». Men det gjer det ikke. Det gammalnorske ordet

vin(in) er rett og slett ven eller venn på moderne norsk.

Den korte i-blei senka til e i talespråket, og i moderne norsk markerer ein gjerne kort vokal med dobbel konsonant. I nokre dialekter blei derimot vokalen drusesafta er eit ord med lang i (vin), som ein fort ser med ein samantliknar med tysk og engelsk der lang i blei diftonget til ai, dvs. Wein/wine. Den gode gamle ven(in)en hadde altså ein kort i i gammalnorsk. Håvamål seier: «Vin sínun